

GEORGES VAN LANGENHOVE (1892-1943)

1926

Georges, Charles Van Langenhove, werd op 19 maart 1892 te Lokeren geboren en overleed te Gent op 14 juli 1943.

Na middelbare studiën aan het Koninklijk Atheneum te Gent werd hij in 1910 student in de Germaanse filologie aan de Rijksuniversiteit te Gent. Zijn opleiding tot Germanist had hij te danken aan Vercoullie, De Vreese, Fredericq, en Bley, maar vooral aan Logeman, die zijn eigenlijke mentor op het gebied der taalkunde werd, en die hij later ook zou opvolgen. Na een onderbreking van zijn studiën tijdens de eerste wereldoorlog — Van Langenhove werd toen leraar aan het gemeentelijk Atheneum te Schaarbeek — keerde hij naar Gent terug en promoveerde er in 1919 op een proefschrift over Shelley's poëtische taal. Hij bleef steeds veel belangstelling betonen voor de wetenschappelijke beoefening van de literatuurstudie, maar de taalkunde werd weldra zijn geliefkoosd werkterrein. In 1922 werd hij bekroond in de wedstrijd voor reisbeurzen met een verhandeling over de adnominale genitief en het adjectief in „Beowulf”. In dat jaar en in 1923 ondernam hij studiereizen in Engeland, deed er onderzoekingswerk o.m. in het Public Record Office, en leerde er vooraanstaande filologen, zoals Craigie, Chambers en Onions kennen. Uit die tijd dateert ook zijn medewerking aan het *New English Dictionary*. In 1923 verschenen van zijn hand drie bijdragen, die de onderscheiden richtingen van zijn wetenschappelijk streven aankondigen: met *Cockney H in Old and Middle English* belichtte hij een interessant probleem uit de geschiedenis van het Engels, dat uit het oogpunt van de taalontwikkeling bijzonder eigenaardige trekken vertoont; uit *De Etymologie van Ontberen* blijkt zijn interesse voor de vergelijkende taalkunde, terwijl de Germaanse oudheidkunde zijn aandacht kreeg in zijn studie over de runen van een Brussels handschrift. Deze laatste bijdrage getuigt tevens van zijn zin voor filologische acribie.

Op 14 mei 1925 behaalde Van Langenhove het speciaal doctoraat in de Ger-



maanse filologie op een proefschrift over de oorsprong van het Engelse gerundium; dit werk wordt thans nog als een belangrijke bijdrage tot de oplossing van dit ingewikkelde vraagstuk beschouwd. Reeds het jaar daarop (K.B. van 10 maart 1926) werd Van Langenhove belast met de cursussen „Historische spraakkunst van het Engels” en „Grondige verklaring van Engelse schrijvers (middeleeuwen)”, van welke vakken Logeman op eigen verzoek werd ontlast. Bij K.B. van 25 januari 1927 werd Van Langenhoves leeropdracht uitgebreid met een Nederlandse cursus „Oefeningen over de vergelijkende spraakkunst”, en op dezelfde datum volgde hij emeritus Vercoullie op voor de „Vergelijkende spraakkunst der Germaanse talen”, eveneens in het Nederlands te doceren. Steeds in datzelfde jaar werd hij, ter vervanging van Vercoullie resp. Ulrix, belast met het algemeen gedeelte van de cursus „Vergelijkende spraakkunst der klassieke talen, resp. Romaanse talen”, en begon hij aan de Koloniale Hogeschool te Antwerpen de algemene linguïstiek te doceren. Nadat hij bij K.B. van 4 maart 1930 tot gewoon hoogleraar was benoemd, werden nog de cursussen Sanskriet (25 juni 1930), Maatschappij en instellingen der Germaanse oudheid (8 september 1930), Gotisch, algemene taalkunde, en een gedeelte van de cursus „Grondige studie van een der Oudgermaanse dialecten” (15 juni 1932) aan zijn leeropdracht toegevoegd. Zijn wetenschappelijke activiteit stond zijn interesse voor andere gebieden niet in de weg : tijdens een studieverblijf in Litauen legde hij zich niet alleen toe op de studie van de archaïsche taal van dat land, maar ontdekte hij ook de schilder Čiurlionis, aan wie hij in *Vandaag* een paar bijdragen wijdde.

Gedurende een tiental jaren slechts zou Van Langenhove nog de stempel van zijn markante persoonlijkheid op het onderwijs in de Algemene en Oudgermaanse taalkunde aan deze Universiteit drukken. Aan zijn onderwijs en zijn wetenschappelijk werk lagen de principes ten grondslag, die reeds Bopp en Humboldt geleid hadden. Wat eens over Bopp geschreven werd, nl. dat het zijn doel was „auf dem Wege der Sprachforschung in das Geheimnis des menschlichen Geistes einzudringen und demselben etwas von seiner Natur und von seinem Gesetz abzugewinnen”, gold ook voor Van Langenhove. De taal was voor hem slechts één van de uitingen van de menselijke geest, en kon slechts samen met andere uitingen (godsdienst, recht, sociale orde, materiële beschaving) vruchtbaar bestudeerd worden. Aan de andere kant was hij toegankelijk voor de jongste ontwikkelingen van de wetenschap : steeds streefde hij er naar de nieuwste ontdekkingen van de taalkunde in zijn onderwijs een plaats te geven. Hierdoor, en door zijn zeer ruime belangstelling voor allerlei problemen, waarvan het verband met zijn onderwerp vaak eerst achteraf bleek, werkte hij buitengewoon stimulerend op diegenen onder zijn studenten, die zich niet lieten afschrikken door zijn soms strenge eisen en door zijn zin voor paradoxen en scherpe formuleringen. Hij leidde hen in tot de laryngaaltheorie, en maakte hen vertrouwd met het werk van Kurylowicz en Benveniste. Ook in het buitenland maakte zijn streven een diepe indruk : hij maakte deel uit van de redactie van *Acta Linguistica* en van *Berichte zur Runenkunde*, en nadat hij in 1939 actief had deel-

genomen aan de organisatie van het internationaal Congres voor de Geschiedenis der Godsdiensten, werd hem door het Comité International Permanent des Linguistes het voorzitterschap toevertrouwd van het vijfde Internationaal Linguïstencongres, dat in de nazomer van 1939 te Brussel moest plaatshebben, maar wegens het uitbreken van de tweede wereldoorlog niet kon doorgaan. Hij was ook een van de stichters van de Belgische Kring voor Linguïstiek, en richtte een genootschap voor Semiologische Studiën op. Hoe veelzijdig zijn wetenschappelijk werk was, en hoeveel beloften het inhield voor de toekomst, blijkt ten overvloede uit zijn drie delen *Linguïstische Studiën*, waarvan het laatste uit nagelaten fragmenten bestaat. Hij was Officier in de Kroonorde (K.B. van 8 juli 1937) en Ridder in de Leopoldsorde (8 april 1931).

R. DEROLEZ.

PUBLIKATIES VAN GEORGES VAN LANGENHOVE

IN BOEKVORM

- On the Origin of the Gerund in English: Phonology.* Rec. fac. phil. lettres U.G., afl. 56, 1925.
Bantoetalen: linguïstiek, cultuurproblemen. Inaugurale rede, Koloniale Hogeschool, Antwerpen, 1934.
Linguïstische Studiën I. Werken fac. wijsb. en lett. U.G., afl. 77, 1936.
Linguïstische Studiën II. Essais de linguistique indo-européenne. Werken fac. wijsb. en lett. U.G., afl. 87, 1939.
Aldhelm's De Laudibus Virginitatis with Latin and Old English Glosses. Manuscript 1650 of the Royal Library in Brussels. Werken fac. wijsb. en lett. U.G., Extra Serie : Facsimiles, afl. II, 1941.
Old English Reader. I. Texts. Werken fac. wijsb. en lett. U.G., Serie Tekstboeken, afl. 1, 1942.
Linguïstische Studiën III. a) Essais de linguistique générale. b) Le sémantisme indo-européen H₂y. Werken fac. wijsb. en lett. U.G., afl. 100, 1946.

BIJDRAGEN IN TIJDSCHRIFTEN EN VERZAMELWERKEN

- Cockney H in Old and Middle English.* Leuvensche Bijdragen, XV, 1923, 1-50.
De Etymologie van „ontberen”, Ohd. „inbëran”, Ags. „onberan” en „oðberan”. VMKVA, 1923, 894-915.
Brusselsche Runen. I. De Isidori Runen. Académie Royale de Belgique, Bulletin de la Classe des Lettres, 1923, 214-238.
Philologie en Linguïstiek. Ontwikkeling, 1928, 261-277.
Jan van Styevoorts Refereinenbundel. Vandaag, 1929, 303-304.
The Assimilation of Palatal Stops in Old English. A Grammatical Miscellany Offered to Otto Jespersen, 1930, 69-75.
A propos de l'étymologie de „Nibelungen”. Byzantion, IX, 1934, 387-389.
La linguistique et l'histoire des religions. Interprétation de quelques noms de personnages divins: Hæmir, Loður, Loki, Hermes. Congrès Hist. Relig., 1935, 9, 20-21.
Allgemeines zur Runenlehre. Beiträge zur Runenkunde und nordischen Sprachwissenschaft Fs. Gustav Neckel, 1938, 7-24.